VIRTUAL MADANIYAT

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti
San’atshunoslik fakulteti stajyori o‘qituvchisi
Ilmiy rahbar: Eshmuratov Ajiniyaz Allamuratovich
Madaniyatshunoslik yo‘nalishi 2-kurs talabasi
Jiemuratova Jamshira Qalliqoraz qizi

Annotatsiya :

Mazkur maqolada hozirgi kundagi onlayn madaniyat ya’ni virtual madaniyat haqida uning jamiyatga bo’lgan ta’siri to’grisida so’z yuritiladi. Axborot har qanday jamiyat, millat taqdiri va kelajagini o 'zgartirib yuborishga qodir bo 'lgan kuchli vositaga aylanib borayotganligi tahlil qilingan. Bugungi kunda virtual olam ta'sirida turli qadriyat va an'anaga ega jamiyatlar madaniy sohasida universallashuv jarayoni yuzaga kelayotganligi ilmiy-nazariy jihatdan asoslangan.

Kalit so’zlar : Axborot, texnologiya, Virtual madaniyat, global tarmoq.

Bugungi kunda butun dunyo hamjamiyati keng ko'lamdagi tub o'zgarishlarni boshidan kechirmoqda. Ushbu o'zgarishlarning mohiyati "barchaga - hamma bilan" to'g'ridan-to'g'ri va teng aloqalarni o'rnatishdan iborat. Axborot va telekommunikatsiya texnologiyalari yangi "tarmoq" ijtimoiy buyurtmaning asosiga aylanmoqda: odamlarning manfaatlarini yanada aniq, tezkor va o'z vaqtida ko'rib chiqish imkoniyati mavjud. Ko'pincha, jamoat, boshqaruv tuzilmalari va elitalar virtual makonda, bir tomondan, xalqqa biror bir vositalarsiz byurokratik boshqaruv tizimidan xalos bo'lishga imkon bersa (turli xil elektron o'zaro ta'sir tizimlari orqali), boshqa tomondan, axborot makonidan siyosiy ta'sirning manipulyativ manbai sifatida foydalanish (xususan, blogosfera) imkoni tug'iladi. Ijtimoiy shovqinlarning tarmog'i deyarli har qanday masalani hal qilish tezligini oshiradi.

Madaniy makonda sezilarli o'zgarish - bu shaxslarni identifikatsiya qilish va

o'zini namoyon qilishning an'anaviy turlarini o'zgartirish. Rus madaniyatshunosi va sotsiologi D.V.Ivanovning ta'kidlashicha: "... postmodernizm davrida insonning mohiyati endi ijtimoiy emas, balki virtual voqelikka aylantirilmoqda. Har qanday virtual haqiqatda, odam biror narsa (bir marta ishlatiladigan) bilan emas, balki simulyatsiya (tasvirlangan) bilan shug'ullanmaydi. Zamonaviy davrda o'zini ijtimoiy voqelikka duch kelgan odam buni yashash uchun zarur bo'lgan tabiiy tabiat sifatida jiddiy qabul qiladi. Postmodernizm davri odami, virtual voqelikka suyangan holda, g'ayrat bilan "yashaydi", uning odatiyligini, parametrlarining nazorat qilinishini va undan chiqish imkoniyatini biladi"1. Odamlar o'rtasidagi munosabatlar tasvirlar o'rtasidagi munosabatlar shakliga o'tish istiqboli jamiyatni virtualizatsiya qilish istiqbolidir.

Bundan tashqari, madaniy makonda vaqtning o'zgarishini anglashimiz mumkin. "Eng so'nggi aloqa texnologiyalari butunlay boshqacha, ilgari noma'lum bo'lgan "global kosmik vaqt"ni yaratadi: Mahalliy, cheklangan tom ma'noda, global bo'lib qoladi va ma'lum vaqt nisbiy xarakterga ega bo'ladi, chunki bu yoki boshqa voqea qachon va qanday sodir bo'lganligi muhim emas"

Bundan tashqari ishtimoiy tarmoqdagi virtual onlayn do’stlar ularning bir – biri bilan muloqot almshishi yaxshi holat lekin bu yolg’on hayot bo’lin ko’rgan bo’lsangiz hamma faqat baxitli taraflarini ko’rsatadi nega mahtanish uchun. Afsuski bu achinarliy holat ommaviy madaniyatlarning bizning madaniyatimizga sa’lbiy ta’sir etishi bu virtual madaniyatning ta’siri. Buning faqat sa’lbiy jihatlari emas foydaliy ta’raflarii ham bor Yaponiya madaniyatlarini namuna sifatida yaxshi taraflarini olish.

Bir tomondan, odam kompyuterda o'tirishi va virtual aloqa makonining chegaralarini o'rnatishi va mustaqil ravishda yaratishi bilan, dunyodagi istalgan manbadan istalgan masala bo'yicha ma'lumot olishi mumkin; boshqa tomondan, ommaviy axborot vositalari fazoda vaqt konvergatsiyasi uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlarni ochib, musiqa, rasm, adabiyot, fan, siyosat, falsafani birlashtiradi.

Oldin tarqalib ketgan va tenglashtirilgan narsa hozir bir joyda bo'lib, yagona global yaxlitlikka aylanadi. Ushbu ma'lumotlar virtual makonda keng ishtirokchilar uchun mavjud va tegishli ma'lumot, ijtimoiy maqom, bo'sh vaqt va moddiy manbalarni talab qilmaydi.

Global tarmoq paydo bo'lishidan oldin, aloqa jarayoni piramida edi, uning yuqori qismida oz sonli mualliflar, tubida esa - iste'molchilar rolini o'ynagan ko'plab o'quvchilar. Virtual olamda, bu piramida teskari ko'rinishga ega bo'ladi, chunki mualliflar guruhi tubdan yetakchiga aylanadi, ammo ularning xabarlarini o'qiyotgan odamlar guruhi sezilarli darajada kamayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Shavkat Mirziyoyev - Yangi O`zbekiston taraqqiyot strategiyasi :
2. Islom Karimov. O’zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat ,mafkura. 1 jild.1996-yil. 275-bet.
3. Иванов, Д.В. Феномен компьютеризации как социологическая проблема. Иванов. // Проблемы теоретической социологии. Вып.3 - СПб.: Изд-во СанктПерербургского университета, 2000
4. Дюмазедье, Ж. На пути к цивилизации досуга / Ж. Дюмазедье // Вестник Московского университета. Сер.12, Социально-политические исследования. - 1993. - №1
5. Понукалина, О.В. Виртуальная «цивилизация досуга» российской провинции. / О.В. Понукалина // Вестник Челябинского государственного университета. - 2008. - № 33